

АНГЛИЙСКИТЕ АНТРОПОНИМИ В ЕЗИКА И КУЛТУРАТА

Милена Нецова
Пловдивски университет „Паусий Хилендарски“

ENGLISH PROPER NAMES IN LANGUAGE AND CULTURE

Milena Netsova
Paisii Hilendarski University of Plovdiv

Changing patterns and principles of naming people and objects, and semiotic renaming operations depend directly on the general cultural development of a nation. When there is no preserved evidence of a national culture and mindset, names allow to reconstruct those aspects of human life.

Key words: surnames, language and culture, patterns of naming

Антропонимите са изпълнени със социокултурна информация така, както никой друг лингвистичен знак. Те определят социокултурните реалии, които на свой ред влияят върху имената. Промяната на социалните и културните норми на една нация под влияние на други доминиращи култури води и до промяна в практиките при именуването.

Очевидно е, че при изучаването на собствените имена основно трябва да обърнем внимание на изследването им предимно като социокултурни знаци, отразяващи пряко различни екстралингвистични фактори и съхраняващи в себе си значителна информация за духа и културата на дадена нация в определен етап от нейното развитие. Ще се опитаме да разберем дали антропонимът носи в своята езикова обвивка културна информация, по какъв начин и в каква степен тази информация е заложена в именната система и отразява духа и културата на даден социум.

Тенденциите в изучаването на антропонимите като социокултурни знаци намират своето конкретно изражение в изследванията по английска антропонимия, отнасящи се до:

– функционирането на антропонимните единици;

– еволюцията в развитието на антропонимикона и социалните фактори, влияещи на този процес;

– изучаване на психологичните основи в процеса на именуване.

Разглеждането на произволни езикови знаци, и най-вече на собствените имена, не може да става, без да се вземе предвид тяхното функциониране в обществото и културата. Игнорирането на екстралингвистичните фактори при образуването на оними само частично изяснява въпроса за значението им. Пренебрегването на социалния контекст, в който съществува определен езиков знак, води до значителна загуба на информация, която той изразява.

Отделянето на функционалната лингвистика в отделно направление на структурната лингвистика през 1929 г., както и появата през втората половина на XX век на когнитивната лингвистика, изследваща формата, съдържанието и функционирането на езиковия знак в тясна зависимост от процесите на мислене, и развитието на интердисциплинарни области на езикознанието като социолингвистиката и психолингвистиката предопределят и нови подходи в изучаването на антропонимите. Все по-често в изследванията по ономастика като цяло и по антропонимия в частност се отбелязва ролята на социалния контекст, условията на функциониране, психологическите основи на именуването.

В рамките на функционалната лингвистика имената се разглеждат както от интра-, така и от екстралингвистична гледна точка. Собственото име като член на класификационната номинативна система изпълнява основно номинативна (назователна) функция. Тя се реализира в два аспекта: дистинктивен (индивидуализиращ), отделящ индивидите от колектива, и интегриращ (класифициращ), обединяващ носителите на определени антропоними в отделни класове. С известни допълнения и уточнения тази функция се споделя от почти всички учени антропонимисти. Обобщавайки начина на функциониране на антропонимите в езика и речта, А. В. Суперанская отбелязва, че основната функция на антропонимите е легализацията на човека в обществото (Суперанская 1973: 276).

Вследствие на това, че изследваният от нас корпус обхваща английски фамилни имена от няколко исторически епохи, в които се формира както английският език като цяло, така и английският антропонимикон в частност, е необходимо да отбележим още една функция на собствените имена, характерна за митопоетическата традиция в именуването. Това е креативната функция на името, според която името оказва активно въздействие върху индивида. Предполагало се

е, че името определя същността на човека, т.е. смятало се е, че съществува равенство между името и същността на носителя му. Този подход към именуването е характерен за много от древните култури – староиранската, старогръцката, старославянската, староскандинавската и др. Важен отличителен признак на дадената функция се явява това, че името, влизайки в ролята на символ на човека, представлява само по себе си активното начало на въздействието върху живота на индивида. Според нас креативната функция на именуването е характерна не само за архаичните имена, но и за християнските традиции при честване на имените дни.

Въпросът, свързан с изучаването на еволюцията в развитието на антропонимикона, засяга проблема за стихийността и последователността в неговото формиране, както и вътрешните, и външните фактори на влияние. Както беше отбелязано от А. В. Суперанска „ономастиконът на всяка нация се развива спонтанно, в смисъл, че процесът е естествен, неконтролиран“ (Суперанска 1986: 142, превод мой – М. Н.). По наше мнение това твърдение е оправдано само отчасти и до голяма степен съответства на началните етапи на формиране на антропонимикона, когато имената се доближават в по-голяма степен до прякорите и прозвищата. При именуването през староанглийския период се забелязва склонност към алитерация и вариация на лексикалните основи, за да се покаже принадлежност към определен род или семейство. В този случай основната причина за систематизацията на имената са социално-културният фон и национално-психологическите характеристики на етническата група. Развитието на правната и законодателната рамка, укрепването на властта на определени социални и държавни институции водят до по-нататъшно регулиране и систематизация в именната система и са външен фактор, оказващ влияние върху образуването на антропонимикона. Изместването на езическите имена от християнски при смяната на религията е ярък пример за въздействието на външните фактори (в този случай на църквата като институция) за формирането на антропонимикона.

Възможен е и по-различен поглед към външните и вътрешните фактори, влияещи върху процеса на именуване. Външните фактори могат да имат социолингвистично обяснение, а вътрешните – психолингвистично. Към външните могат да се отнасят социалнокласовите, политикоидеологическите, културно-естетическите и модните фактори. Като вътрешни фактори могат да се разглеждат фоносимволичните и асоциативно-семантичните. Според нас вътрешният психолингвистичен характер на именуването включва в себе си не само психо-

лингвистичния анализ на самото име, но и анализ на психологическите причини на назоваването.

Трябва да се отбележи, че във формирането на дадена антропонимна система някои ономасти отделят естествени и изкуствени процеси на развитие. Естествените процеси се свързват с развитието на самия език. Когато има изкуствени процеси или „изкуствена намеса“, се наблюдава рязка промяна в именика в резултат на „масовото въвеждането на ономастични единици“ (Суперанска 1986: 142 – 143).

Така стигаме до извода, че съществуват две основни групи фактори, влияещи върху развитието на антропонимикона – вътрешни (психологически) и външни (социални). Тези фактори по наше мнение отговарят на естествените процеси при оформянето на именика (вътрешен фактор) и на изкуствените процеси (частично външен фактор).

От екстралингвистичните фактори като най-важни при образуването на антропонимните системи най-значими са следните:

– Културните контакти в резултат на асимилация по време на сблъсъка на различни култури, които са едни от най-важните причини, стимулиращи развитието на антропонимикона. При взаимодействието на културите и взаимната им адаптация една към друга се създават културни кръгове, чиито имена са сравними помежду си, имат подобна мотивация, например:

Pike (Pyke, Pick, Lepick) – от [ОЕ *pīc*] „мотика, брадва“ – прякор на висок и слаб човек или „въоръжен с брадва мъж“. По-късно – прякори или фамилни имена от [ОFr *pic*], [Lat *picus*] „кълвач“ или [ME *rike*] „щука, риба“ > рибар или продавач на риба (Рийни 2005: 351).

Harper (Harpour, Harpur) – фамилното име е обичайно и широко разпространено. Harper, сега често срещана форма, е от [ОЕ *hearpere*] „арфист“, Harpour и Harpur от [AFr *harpour*], [ОFr *harpeor*], обичайното име в ранни източници (Рийни 2005: 218).

– Промяната на политическите и религиозните ориентации, мотивите, които диктуват създаването и избора на името. По отношение на английския антропонимикон този фактор добива ясни очертания по време на норманското нашествие през XI век, когато в относително кратък период норманските имена изместват староанглийските. Подобна е и ситуацията по време на Реформацията през 1534 година, когато най-популярни стават имената от Стария завет, например:

Daniel (Daniels, Daniell, Daniells, Dannel, Danell, Danels, Dannel, Dennell, Denial) – староевр. Daniel „Бог е моят съдия“. Denial се е произнасяло Denyel (Рийни 2005: 125);

– Модата на някои имена, които са станали известни, защото са на литературни герои или реални лица от политиката, изкуството или друга област на обществения живот:

Richard (Richardes, Richards, Ritchard, Ricard, Ricarde, Ricards, Riccard, Rickard, Rickardes, Rickards, Rikeard, Rickerd, Rickert, Ricket, Rickets, Rickett, Ricketts) – [AN Ricard], [CentralFr Richard], [OG Ric(h)ard] „голям храбрец“, едно от най-популярните имена, въведени от норманите. Обикновено латинизирано като Ricardus. (Рийни 2005: 377).

В допълнение към социалните, външните фактори, които оказват влияние върху процеса на именуване, съществуват и редица психолингвистични фактори, които се дължат на вътрешни по отношение на езика причини и които също оказват отражение върху процесите на номинация. Разглеждането на именуването в психолингвистичен аспект включва проучване за предпочитанията при избора на името на всеки индивид, член на определена езикова общност. В по-абстрактен план тези предпочитания се разпределят в различни групи, където се отразява класификацията на психологическите причини при избора на име.

Изучаването на психологическите и социологическите основи на процеса на именуване позволява да се предположи, че той винаги има двустранен характер. От една страна, в процеса на именуване се посочва отношението му към собственото „аз“, проектирано в личното име. В този случай можем да говорим за вътрешното, психологическото основание за именуване, основните компоненти на което бяха обсъдени по-горе. От друга страна, в този процес винаги присъства и именуващият, който опосредствано изразява външни, социалнообусловени критерии за създаване на имена.

В следващите редове ще разгледаме влиянието на посочените вътрешни и външни фактори през различните периоди в развитието на английския антропонимикон.

СТАРОАНГЛИЙСКИ ПЕРИОД

За староанглийската антропонимия е характерно използването само на лично име, което служи за идентификация на човека в обществото. Допълнителните лични имена и фамилните антропоними се установяват едва през средноанглийския период, когато обществените отношения търпят промяна – заедно с норманското нашествие навлизат и феодалните отношения. Тогава възниква и необходимостта от узаконяване на правото на владение, наследяването на земята и т.н.

Средните имена дължат появата си на Римокатолическата църква, която изисква децата да се кръщават с християнски имена.

В староанглийския период поради липсата на юридическа необходимост за идентификация на индивида и все още слабото влияние на църквата функционират само личните имена. Това обаче не означава, че хората по това време не са искали да изразят по някакъв начин родствените си взаимоотношения. Важно е да се отбележи, че тези връзки са били изразявани чисто езиково и единствено чрез преномените, без други компоненти в антропонимната формула.

Първият и най-характерният начин за изразяване на принадлежността на даден индивид към определен род е било **използването на алитерация и асонанс**. Тази традиция е характерна не само за староанглийската, но и за германската антропонимна система като цяло, в която по правило се алитерират началните звукове в името.

Нагледно тази традиция виждаме в поемата „Беоулф“. Династията на датчаните, в която влизат дани, ингви и скилдинги, е представена със следните алитерирани имена: Херогар (Heregār), Хродгар (Hroðgār), Херовард (Hereward), Хредрик (Hroðric), Хродмунд (Hroðmund), Халфдан (Halfdan), Хродулф (Hroðulf); изключение са имената на Беоулф (Beowulf) и Фреавар (Frēawaru). При готите срещаме Херебалд (Herebeald), Хигелак (Hugelāc), Хредел (Hroð(e)ald), Хардред (Heardrēd), а при шведите – Охтхере (Ohthere), Еанмунд (Earmund), Еадгилд (Eadgild) (Чурсина 2002: 44). Подобни примери могат да се намерят в Англосаксонската хроника и други такива ръкописи.

Друг разпространен начин за указване на родството е бил **използването на вариация на антропонимните компоненти в състава на сложното лично име**. При този процес детето получавало име, в което е имало елемент от името на бащата (по-рядко на майката). Тази традиция не е типично германска и може да се срещне и в други индоевропейски езици. Използвана е по-рядко и като по-характерни примери можем да посочим следните:

– крал Æðelwulf е имал трима синове, двама от които са се казвали Æðelbeald и Æðelberht. Повтаря се началната част от името на бащата – Æðel;

– Woden бил син на Friðolāf, Friðolāf – син на Friðowulf. Повтаря се началната част от името на бащата Frið;

– Eadweard и неговия син Ælweard – повтаря се вторият етимон.

Трети начин за указване на родство е **повторението на почти всички форми на името на някой от предците**: След смъртта на крал Ædweard (978 г.) тронът бил зает от брат му Æðelred, който имал

двама синове – Æadweard и Ælfred. Но тази практика не била типична за староанглийската антропонимна система (Чурсина 2002: 48).

Най-значителното събитие в културен аспект през този период е било приемането на християнството. Първите мисионери от Рим пристигнали през 597 г. Смяната на религията като форма на общественото съзнание неизменно е довела до промяна в светогледа на социума и в голяма степен е предопределила начина му на мислене. Но противно на очакванията този процес не се отразил съществено върху практиките на именуване и избора на имена.

С развитието на християнството, когато за епископи и архиепископи били избирани англосаксонци, традициите в именуването също не са претърпели значителни промени – както през този период, така и по-късно: Abbot Saxulf, Abbot Eskwy, Abbot Osgar, Abbot Edwin, Abbot Wulfgar, Abbot Ethelgar, Abbot Aldulf; Bishop Ellstan, Bishop Athulf, Bishop Egbert; Oswald, Archbishop of York, Archbishop Nothelm. От посочените примери ясно се вижда, че антропонимите са англосаксонски и не са повлияни от християнството.

Ако се придържаме към хипотезата, че личното име донякъде отразява мирогледа на човека, то тук откриваме явно разминаване между външните признаци на новото съзнание (приемането на християнството) и вътрешните, психологическите признаци (в този случай – именуването). Религията и езикът се изпълват с определено съдържание в процеса на отразяване на външния свят. В религията съдържанието се изразява чрез система от религиозни вярвания, а в езика – чрез система от лексикални и граматически значения. Най-вероятно запазването на езическите имена в процеса на християнизация показва желанието за съхраняване на националната идентичност при разпространението на християнството като една от най-големите религии в света. Освен това продължителната употреба на езическите имена на фона на християнизацията може да се окаже един от първите косвени признаци на зараждането на протестантството като доктрина, отразяваща типичната съпротивителна реакция на англосаксонците срещу всякакъв натиск.

СРЕДНОАНГЛИЙСКИ ПЕРИОД

Номенклатурата на имената от средноанглийския период отразява в своя състав две от най-важните събития в живота на английското общество по това време – норманското нашествие от 1066 г. и все по-силното проникване и влияние на християнския морал и култура върху жителите на Британските острови. Вследствие на тези събития

староанглийският антропонимикон започва да се попълва от множество нормано-френски имена, в голямата си част с германски произход, а също и от християнски имена, повечето от които са имена на католически светци. Незначителни другоезични влияния през този период се забелязват с навлизането на малък брой френски, испански, гръцки и латински антропоними. Староанглийските имена продължават да се употребяват, но броят им неумолимо намалява. Тези тенденции свидетелстват за доминиращото положение на норманския език и култура в средновековна Англия, както и за нарастващата роля на Римокатолическата църква в обществото от онова време. Необходимо е обаче да се отбележи, че наложените християнски имена, зад които се крие богата история на светеца или носят позитивна социокултурна информация, се приемат охотно от местното население и започват да се предпочитат в процесите на именуване.

В диахронен аспект средноанглийският период е един от най-важните в развитието на английската именна система. Това се обяснява с факта, че тогава се поставят основите на съвременния антропонимикон и в него влизат имена, които в съвременната ономастика се наричат „ядро на английския именик“: библейски имена, имена на канонизирани светци от гръцки, римски, германски, френски, нормански и староанглийски произход, както и незначителен брой езически имена от староанглийския период, например:

Ledger (Leger) – от [OFr Legier], [OG Leodegar] „копиеносец“, известно във Франция и Нормандия чрез св. Легер, епископ от VII век (Рийни 2005: 275);

Scollas (Scolace) – появява се като народна форма от лат. *Scholastica*, име на светица, която е била сестра на св. Бенедикт и първата монахиня на ордена. Открито е като християнско име в Англия в края на XII век (Рийни 2005: 395).

С течение на времето този фонд се попълва и видоизменя, определени имена се забравят, а после отново стават модерни.

Средноанглийският период е този, в който възникват и се утвърждават фамилните имена. През XII в. вече имаме някаква номенклатура, макар и нестабилна и променлива по вид, често пъти под формата на описание, отколкото на действително име. Мъжете обикновено са записвани само с личното си име или към него има добавено: 1) цялото име на бащата; 2) кръщелното име на бащата; 3) името на имота или мястото на произход или 4) прозвище, описващо поста или заниманието им, или прякор и т.н. Имената на духовниците варират с промяната на службата или поста или с изкачването им в духов-

ната йерархия. Фамилните имена, които вече са наследствени във Франция, постепенно навлизат в Англия в цялото си разнообразие. Процесът на приемане на фамилно име не протича с еднаква скорост навсякъде – тенденциите навлизат първоначално в южните и югозападните области, а накрая – в северните, като са по-силно изразени сред благородниците и едва след няколкостотин години се приемат и от селските прослойки.

Възникващите фамилни имена могат да се разделят на четири основни групи (Рийни 2005: xiv) :

1. Местни фамилни имена – с топонимен или топографски произход;
2. Фамилни имена, изразяващи роднински отношения;
3. Фамилни имена, свързани със занимание или пост;
4. Прякори.

Вътре в самите групи има значително препокриване, поради което пълна и точна класификация е невъзможна. Дадено съвременно име може да принадлежи на повече от един клас. Възможно е *Low* да е френски прякор, означаващ „вълк“, скандинавски прякор, означаващ „малък човек“, галено име от *Laurence* или местно фамилно име от ствн. *hlāw* – „хълм“.

Местните имена, които са и най-голямата група, са свързани с географското название и посочват къде човекът е притежавал земя или мястото, от което идва или където всъщност е живял. *Richard de Tonebrige* е наречен така заради замъка Тонбридж, но са му казвали и *Richard de Clara* заради гр. Клер в Съфолк, където се установява и откъдето семейството му получава окончателното си фамилно име (Рийни 2005: xv). Много от френските географски названия означават седалището на благородническите семейства, но голяма част от съвременните фамилни имена показват просто миграция от дадено френско място. По това време има непрекъснато движение на търговци, работници и др. от английските провинции на Франция. Най-ранните местни фамилни имена с френски произход са главно от Нормандия и поспециално от департаментите *Calvados*, *Eure*, *Seine-Inférieure* и *La Manche*. Голяма част от английските местни имена произлизат от малки местности или означават местожителство до гора, мочурище, дъбове, брястове, ясени и т.н. Това се означава с *atte wode*, *atte fenne* и др., като предлогът в повечето случаи изчезва с течение на времето, но се запазва в някои имена като *Attlee*, *Byfield*, *Uphill*, *Underdown* и т.н.

Често пъти **фамилните имена от типа, изразяващ роднински взаимоотношения**, се наричат *бащини*, макар че е необходим по-

точен термин отчасти защото част от съвременните фамилни имена са образувани от женски имена и отчасти защото в ранните източници се изразяват и взаимоотношения с други роднини – с братя, сестри, кръстници, племенници и др.: *Alwinus Childebroder, Alwin' pater Cheping' (1066 Winton), Baldgiua soror Osuardi, Lefuine frater Toui, Goduin Aluini nepos, Wluin Brune stepsune, Sibbe Aedesdohter (ок. 1095 Bury), Willelmus gener Arnwi (ок. 1200 DC)*. В староанглийския бащините имена се образуват, като се добави суфиксът *-ing* към основата или *-sunu/-son* към личното име в родителен падеж: *Dudding* ‘син на Dudda’, *Eadricessunu* ‘син на Eadrīc’. Честотата, с която се срещат имена, завършващи на *-son* в северните райони, се отдава на скандинавското влияние, но примерите за това в периода от XII в. до XIV в. са редки или дори липсват както на север, така и на юг. Общата форма за бащините (патроними) и майчините имена (метроними) през XII в. и XIII в. е: *Willelmus filius Hugonis, Ricardus filius Agnetis* – една форма, която се открива заедно със сложни имена на *-sunu* през XI в. и по-рядко на *-son* през XIV в. (Маккинли 1990: 168).

Подчертана особеност представлява изумителното разнообразие на **средновековните професии**, особено в сферата на текстилната индустрия, от която могат да се посочат близо 165 различни фамилни имена, докато от названията на занаятчиите те са 108, а от названията на търговците – 107. Много от тях са тромави и изчезват с времето, но други се запазват като фамилни имена и продължават да напомнят за професии, които са отдавна забравени: *Arkwright* (майстор на сандъци), *Ashburner* (въглищар), *Barker* (щавач), *Billeter* (леяр на звънци), *Chaucer* (обущар), *Cheesewright* (човек, който прави сирене), *Deathridge* (човек, който прави прахан), *Harbisher* (човек, който прави ризници), *Lister* (бояджия), *Slaymaker* (човек, който прави саваци), *Thrower* (навивач на коприна), *Whittier* (кожар, майстор по избелване на кожи).

Фамилните имена, свързани с професия, са много по-разпространени, отколкото предполагат съвременните форми. Много фамилни имена, смятани преди за трудни за обяснение прякори, произлизат всъщност от названия на професии.

Прякорите са често срещани в средновековните архиви, но сравнително малко от тях дават начало на съвременни фамилни имена. В повечето случаи се срещат само няколко примера за фамилни имена, произлезли от даден прякор, а много често примерите са ограничен брой. И това не е учудващо: все пак прякорът се отнася до ха-

рактеристики, навици или външен вид на даден човек и само в редки случаи някой от тези отличителни белези се наследява от децата.

Откровено грубите средновековни прякори вече са изчезнали. Други са обикновени и очевидни, описващи физически качества или външни отличителни белези: *Coxhead* (с глава като на петел), *Ramshead* (овча глава), *Barefoot* (бос), *Cruickshanks* (кривокрак), *Sheepshanks* (със странна походка), *Goosey* (глуповат), *Hawkey* (ястреб), *Pauncefote* (голям корем)’, *Vidler* (с лице на вълк) и т.н.

Умствените и моралните качества са също конкретизирани: *Good* (добър), *Moody* (самоуверен), *Sharp* (остър), *Wise* (мъдър). В тази група попадат и имена като *Gutsell* (добра душа), *Thoroughgood* (Самата доброта), *Goodenough* (достатъчно добър), *Careless* (невнимателен), *Pennyfather* (скъперник), *Fairweather* (приятел само за маса), *Milsopp* (мекушав) и др. Имената на животни също могат да са прякори, които да описват външен вид или нрав.

Основният проблем при прякорите е тяхното тълкуване (Рийни 2005: xliii). Може да имат повече от една възможна мотивация, напр.: *Hare* (заек) може да значи *бърз бегач* или *плашлив човек*. Понякога прякорът означава точно обратното на това, което казва, така че *Little John* (Малкият Джон) може да се отнася до доста едър човек и това често пъти важи и за други прякори.

НОВОАНГЛИЙСКИ ПЕРИОД

Най-важно събитие от този период е Реформаторското движение и отделянето на Англиканската църква от Римокатолическата, завършило с провъзгласяването на върховенството на краля над църквата. Въпреки че това събитие е хронологически свързано с предния период, последствията за английската антропонимна система се усещат в пълна степен в края на XVI и в началото на XVII век. Имената на католическите светци започват да се изместват от библейски имена (предимно от Стария завет) и заемат около една трета от всички лични имена. Процесът продължава почти до началото на XIX век.

Движението на пуританите води до появата на нов пласт антропоними – пуритански имена. Като лични имена започват да се използват абстрактни съществителни от вида на „*mercy*“, „*faith*“, „*hope*“, „*grace*“, „*charity*“, „*prudence*“, „*sage*“, „*virtue*“, които отразяват идеалите на пуританската култура. Семантичният анализ показва, че тези имена съставят едно семантично поле, което може да се нарече „християнски добродетели“. Друга възможна причина за появяването на

подобни имена може да бъде калкирането на библейските староеврейски имена в английския език: *Grace* < *Hannah* (*милосърдие, благодат*), *Lily* < *Susannah* (*цвете лилия*). Поради своята ексцентричност обаче пуританските имена не успяват да се съхранят в основния антропонимичен фонд и в края на XVIII в. излизат от употреба.

През този период все още са живи традициите за алитерация и повторението на едни и същи имена в семейството. С най-голяма сила това важи за кралските династии, където едно и също име се използвало в течение на няколко поколения. Това е повлияло в негативна степен на състава на английския антропонимикон, като е ограничило използваните имена и е благоприятствало пуританското движение и неговите идеи. Появила се е необходимост от използването на второ име (средно име) за правилна идентификация на индивида.

В съвременния английски антропонимикон са представени всички групи антропоними, описани за по-ранните периоди. За последните десетилетия е характерно изключителното му обогатяване с форми от чужд произход, като тенденцията важи най-вече за личните имена. Номенклатурата на фамилните имена е сравнително стабилна и по-слабо податлива на външни влияния.

Доскоро антропонимистите и в частност европейската лингвистична традиция недооценяваха значимостта на социокултурния компонент в собственото име, като акцентуваха предимно върху изучаване на чисто лингвистичните му особености. На имената се гледаше едва ли не като на етикети, които са наситени с конкретно значение само в речта, но са лишени от такова в езика. Този подход се явява следствие от разбирането за функцията на името в европейската култура, където то изпълнява роля на идентификатор и диференциатор на индивидите. Но изучаването на именните системи както в езическите предхристиянски култури, така и в съвременните примитивни племена демонстрира, че именуването е един от най-съкровениите актове във формирането на човешката личност и разкриването на нейното предназначение.

Разширяването на познавателните граници и интегративният подход към проблемите на антропонимията в значителна степен са повлияли на общите тенденции при изучаването на антропонимите в съвременната лингвистика. А. В. Суперанска още през 1986 г. отбелязва в известното си ономастично изследване „Теория и методика ономастических исследований“, че „имената се създават в езика и първото и основното за тях е духовната култура“ (Суперанска 2007: 129, превод мой – М. Н.). По-късно, през 1990 г., в изследването „Имя через века и страны“ тя засяга въпроса за влиянието на името върху съдбата на човека. Авторката отбелязва факта, че наистина се наблюда-

дава известна зависимост между името и неговия носител, но тя е типична по-скоро за древните народи и целта на дадена традиция е „приобщаването на индивида към културата на тази социална група, в която се е родил, ...осъществяването на връзката между поколенията, ...важното възпитателно начало“ (Суперанска 2007: 19).

Разбирането на процесите на именуване особено в плана на наситеност на антропонима със семантико-културна информация обяснява защо именните системи, създадени на определен етап от развитието на нацията, разкриват нейния характер и мироглед. Смяната на моделите и принципите при именуването на хората и различните обекти, както и семиотичните операции по тяхното преименуване се намират в пряка зависимост от общото културно развитие на дадена нация и когато няма запазени никакви свидетелства за културата и мисленето на даден народ, имената позволяват да се реконструират тези аспекти от човешкия живот.

ЛИТЕРАТУРА

- Гарагуля 2010:** Гарагуля, С. И. *Антропонимия в лингвокултурном и историческом аспектах. На материале английских личных имен.* Москва: Книжный дом „ЛИБРОКОМ“, 2010.
- Маккинли 1990:** McKinley R. *A History of British Surnames.* Harlow: Longman, 1990.
- Рийни 2005:** Reaney, P. H. *Oxford Dictionary of English Surname.* Oxford: OUP, 2005.
- Рылов 2006:** Рылов, Ю. А. *Имена собственные в европейских языках.* Москва: „Восток-Запад“, 2006.
- Суперанска 1973:** Суперанская, А. В. *Общая теория имени собственного.* Москва: ЛКИ, 1973.
- Суперанска 2007:** Суперанская, А. В. *Имя через века и страны.* Москва: ЛКИ, 2007.
- Суперанска 2009:** Суперанская, А. В. *Теория и методика ономастических исследований.* Москва: Книжный дом „ЛИБРОКОМ“, 2009.
- Томахин 1984:** Томахин, Г. *Теоретические основы лингвострановедения.* Москва: ДА МИД СССР, 1984.
- Флиер 1997:** Флиер, А. Я. *Культурология. XX век. Словарь.* Санкт-Петербург: „Университетская книга“, 1997.
- Флоренски 2007:** Флоренски, П. *Имена.* Москва: „Ексмо“, 2007
- Чурсина 2002:** Чурсина, И. С. *Развитие антропонимикона английского языка.* Тула: ТГПУ „Л. Н. Толстой“, 2002.